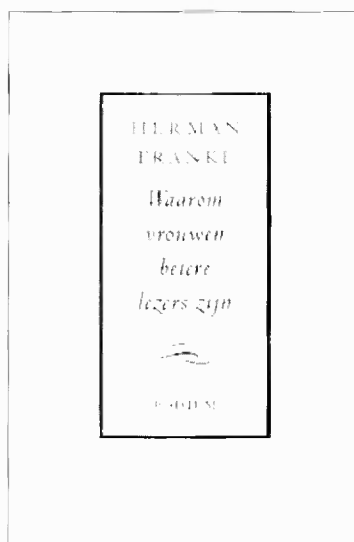

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

Waarom vrouwen betere lezers zijn

Herman Franke
Podium, 2004
ISBN 90 5759 236 3
€ 16,00

Herman Franke zal niet gauw wekenlang in 'toptien' de dienst uitmaken, al heeft hij een aantal indrukwekkende boeken op zijn naam. *De verbeelding* won in 1998 de AKO Literatuurprijs, het omvangrijke en fantasierijke *Wolfstone* werd in 2003 genomineerd voor de Libris Literatuurprijs en zijn *Notulen* uit 2004, omschreven als 'kortebaantje' werd ook lovend ontvangen. In *Waarom vrouwen betere lezers zijn* zijn (bewerkte) columns verzameld die Franke in de afgelopen jaren schreef voor *de Volkskrant*. Hij geeft daarin vaak

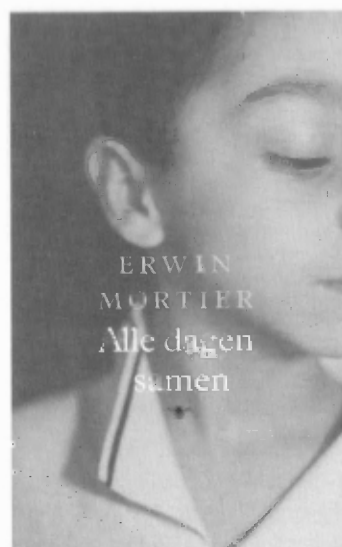
treffend geformuleerde meningen over boeken, schrijven en lezen, maar roept ook interessante vragen op – de titel van zijn bundel is een goed voorbeeld van de kwesties die hij zoal aanroert. 'Literatuur moet stekels hebben. Ze moet schuren en schrijnen,' is een opvatting van Franke die ook wel elders aan te treffen is. Dat literatuur ook goed is voor de seks en een medicijn kan zijn tegen psychische klachten is duidelijk een wat minder vaak geformuleerd standpunt. De verdediging van plagiaat staat in deze bundel naast de uitleg waarom een goed boek op de rechterpagina begint, Harry Potter legt het in een vergelijking af tegen Ollie B. Bommel, de relatie tussen boek en film en tussen boek en tv wordt geanalyseerd, kortom: de bundel van Franke is een mix van heel uiteenlopende teksten die voor het overgrote deel even (of soms erg lang) tot nadenken stemmen.

JD

Alle dagen samen

Erwin Mortier
De Bezige Bij, 2004
ISBN 90 234 1633 3
€ 14,50

Er zijn niet veel Vlaamse auteurs die erin slagen om de grens met Nederland over te steken. De schrijvers die dat wel lukt, hebben allemaal ook wel duidelijk een eigen stem, brengen iets wat

in de Nederlandse literatuur ontbreekt: de melige maar meestal meeslepende woordbombardementen van Herman Brusselmans, de politieke actualiteit van Tom Lanoye, de subtiliteit van Leo Pleysier en Erwin Mortier worden door (uiteenlopende soorten) lezers in Nederland duidelijk gewaardeerd. Erwin Mortier debuteerde in 1997 met *Marcel*, kwam in 2000 met *Mijn tweede huid* en in 2002 met *Sluitertijd*. Nu is *Alle dagen samen* toegevoegd aan zijn oeuvre dat duidelijk niet gericht is op grote verhaallijnen en spectaculaire ontwikkelingen, maar in een prachtige taal een sfeer oproept van verlangen, een verlangen 'om de tijd teniet te doen'. De hoofdpersoon is een jongetje van vijf. Zijn overgrootvader ligt op sterven. Zijn wereld is klein,

en toch loopt hij er verloren in rond: de volwassenen om hem heen zijn met andere zaken bezig, hebben amper oog voor hem.

Hij is zelf erg ziek geweest, en de slapte en de koorts lieten de dagen in elkaar overlopen; en dat gevoel heeft hij ook nu weer, nu de zomer heet is, en hij niet weet wat te doen, en niet begrijpend alle bedrijvigheid beziet. Zijn kinderlijke observaties, de gesprekken om hem heen die hij probeert te volgen, zijn aandacht voor klanken en woorden, maken dit verhaal tot een fijnzinnig aquarel. Mooi, erg mooi.

JD

Verkleed als mens

Wouter van Oorschoot
G.A. van Oorschoot, 2004
ISBN 90 282 4026 8
€ 22,50

De uitgever die zelf schrijver werd, dat is Wouter van Oorschoot met zijn boek *Verkleed als mens*. Zoon van de geruchtmakende Geert van Oorschoot die kort na de oorlog vanuit het niets een eigen uitgeverij opzette die als een van de weinige nog zelfstandig is. In *Verkleed als mens* maakt de lezer kennis met Wouter, die als jongen zijn acht jaar oudere broer Guido verloor, toen deze zelfmoord pleegde. Het gezin raakte verscheurd, moeder Hil zocht haar heil in de buiten-

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

huizen onder Amsterdam en in Zuid-Frankrijk, vader Geert deed dat in zijn werk. Pas als Wouter later zelf twee zonen heeft, merkt hij wat het is om een niet-broer te hebben.

Het boek ademt sterk de sfeer van zestiger jaren. Overal popmuziek, hippies, drugs en alcohol. Wouter valt vooral op jongens, wat onverbloemd wordt weergegeven. Hij noemt zichzelf 'panseksueel'. Pas als hij in de buurt van het huis in Zuid-Frankrijk de vrouw van zijn leven tegenkomt, neemt hij de meer burgerlijke draad op: hij gaat bij zijn vader in de zaak werken en hij sticht een gezin.

Het boek is prettig om te lezen, al had het aanmerkelijk dunner gekund. De beschrijvingen van de jaren zestig bieden geen meerwaarde. Dat doen de

beschrijvingen van het persoonlijk leven van de uitgever wel. Dit maakt echter het geheel toch te voyeuristisch om er objectief van te genieten.

AMR

Woestepet. Een moffenkind

Henri van Daele

Lannoo, 2004

ISBN 90 209 4897 0

€ 18,95

In *Woestepet* keert de Vlaamse auteur Henri van Daele terug naar zijn grote liefde, de autobiografie. Van Daele verspreidt zijn verhaalstof over vier boeken, waarbij het eerste deel als voorgeschiedenis fungeert. We schrijven Kregenlaar, een Vlaams dorpje in de Tweede Wereldoorlog. Na de moord op twee 'zwarte gendarmen' belandt verzetsheld Pieter in strafkamp Breendonk. Als bescheiden verzetsdaad wordt zijn vrouw Angèle danseuse om via de loslippigheid van Duitse officieren nuttige informatie te verzamelen. Tegen de regels in wordt ze verliefd op de innemende Heinchen, niet wetende dat deze 'Obersturmbannführer' Pieters beul in Breendonk is. Uit de relatie die ontstaat, wordt Woestepet geboren, een moffenkind. Na de oorlog wordt Angèle als moffenhoer zo vernederd, dat ze krankzinnig wordt. Pieter besluit Woestepet als eigen kind te

erkennen. Het tweede boek belicht beurtelings de belevenissen van de 'ikfiguur' – alias de jonge Henri – en Woestepet. Het zijn verwarrende tijden: Henri loopt met zijn hoofd in de wolken, kan fantasie niet meer van werkelijkheid onderscheiden. Woestepet verneemt zijn oorlogsgeschiedenis. Beide jongens worden naar 'Het Huis aan 't Klaverken' gevoerd, meteen ook de titel van het derde boek. Hier helpen Henri en Woestepet elkaar over hun jeugdtrauma's heen. Geboren verteller Henri vindt de juiste woorden voor Woestepets verhaal, die op zijn beurt Henri met beide voeten op de grond houdt. In het vierde boek vieren de jongens Kerstmis in Kregenlaar. Het verhaal eindigt met een welgemeende vredesboodschap én een verrassend naschrift.

In *Woestepet* recycleert van Daele op eigenzinnige en indringende wijze verhaalstof uit vorige romans. In een sterk visuele taal, bijwijken met poëtische precisie, schept van Daele een unieke sfeer, gekruid met snippers Vlaams idioom. De roman als nostalgische terugblik op verloren gegane geschiedenis. Van Daele verhuult niet: Woestepets ontmaagding of Angèles vernederingen worden expliciet, maar zonder shockeren beschreven. De fijnzinnige compositie en het nauwgezet verweven van de verhaallijnen maken *Woestepet* tot een literaire verademing binnen de stroom jeugdboeken met oorlogsthematiek.

JP

Het Hercynische Woud

Simone van der Vlugt

Kidsbibliotheek, 2005

ISBN 90 5637 667 5

€ 3,95

De *Lemniscaatkrant* en het tijdschrift *Kidsweek* zijn in navolging van verschillende landelijke dagbladen een eigen bibliotheek begonnen, de Kidsbibliotheek. Abonnees van beide bladen krijgen de boeken die in deze reeks verschijnen gratis thuis, voor anderen zijn ze het voor een klein bedrag te koop in de boekhandel. Lydia Rood, Harm de Jonge en Lieneke Dijkzeul zullen later in het jaar

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

een aflevering verzorgen, de eerste keer was de beurt aan Simone van der Vlugt, die *Het Hercynische Woud* schreef. Het is de eerste eeuw voor Christus als het leger van Julius Ceasar Germanië binnentrekt. De jonge verkenners Rufus, die tegen zijn zin dienst heeft genomen in het leger, hoopt dat de strijd snel beslist zal zijn, zodat hij terug kan naar Rome. De Romeinen stuiten echter op onverwacht fel verzet en het is nog maar de vraag of Rufus ooit nog terug kan.

Het is jammer dat de boeken in de Kidsbibliotheek blijkbaar niet al te dik mogen worden: Van der Vlugt had slechts 88 pagina's tot haar beschikking en het is haar niet gelukt het boek de diepgang mee te geven die we kennen uit haar andere boeken. Daarbij heeft

het verhaal erg veel weg van *De slavenring*, een boek dat ze eerder schreef. Haar vaste lezers zullen dan ook wat teleurgesteld zijn na het lezen van *Het Hercynische Woud*. Met dit boek is echter wel een heuse kinderbibliotheek gestart en dat is een verdienste. En dankzij haar heldere taalgebruik en spannende verhaal heeft Van der Vlugt deze bibliotheek toch op passende wijze geopend.

MO

De geschiedenis van Nederland

Hans Ulrich en Erik van der Walle

Van Goor, 2005

ISBN 90 00 03622 4

€ 9,95

Waarom een buitenboordmotor eenzaam is

Joke van Leeuwen

Stichting Ons Erfdeel, 2005

ISBN 90 75862 70 9

€ 14,50 (incl. verzendkosten)

Te bestellen bij

adm@onserfdeel.be

Ook in navolging van een serie voor volwassenen – de notendopreeks van Prometheus: de Notendop Junior van Van Goor. In *De geschiedenis van Nederland* geven Hans Ulrich en zijn oud-leerling Erik van der Walle een helder en beknopt overzicht van de historie van ons land. Ze beginnen bij de oude steentijd en eindigen met de vraag wat de

lezer ervan zou vinden als Nederland in de nabije toekomst zou opgaan in Europa. De auteurs wisselen de nonfictie af met proza, wat het boek smeuïg maakt: geen droge geschiedenis, maar spannende verhalen. Het prettigst is nog wel de chronologie, waarvan docenten geschiedenis nogal eens verzuchten dat deze in de lespraktijk in de huidige basisvorming ver te zoeken is. Het boek is niet alleen handig voor leerlingen die wat bijgespijkerd moeten worden, het leest ook gewoon lekker weg. Met steun van de Nederlandse Taalunie verscheen nog een geschiedenisboek: *Waarom een buitenboordmotor eenzaam is*. Hierin wordt het ontstaan van de Nederlandse taal uiteengezet door Joke van Leeuwen, op een wijze zoals zij dat goed kan: met humor en prachtige tekeningen. Niet alleen de ontwikkeling van Middelnederlands tot de taal van vandaag komt aan bod, ook onderwerpen als rijm, spreekwoorden en het ontstaan van namen worden behandeld. Er komt echt erg veel aan bod in dit fraai uitgevoerde boek. Ook weer leuk om te gebruiken in lessen in de eerste klas van de basisvorming, maar net zo leuk om zelf door te lezen – een standaardwerk voor iedere liefhebber van onze taal.

MO

El weswes

Najoua Bijjir

Malmberg, 2004

€ 15,90

Terwijl iedereen de mond vol heeft over 'het jaar van de dialoog' en/of de mislukking van de multiculturele samenleving, bracht uitgever Malmberg dit schooljaar een bijzonder pakket op de markt. Als extra bestelling in de serie 'Boektoppers', de schooluitgave van literaire werken, kan een multicultipakket aangeschaft worden. Zo lang de voorraad verstrekt.

Het drie-in-één pakket bevat de roman *El weswes* van Najoua Bijjir, een dvd met de bekroonde televisiefilm *Najib & Julia* van niemand minder dan Theo van Gogh en een cd met kleinkunst-opnamen van onder anderen Hans Teeuwen, Nilgün Yerli, De Berini's, Jetty Mathurin en Leon van der Zanden. Daarnaast is er een werkboek beschikbaar met tal van interessante verwerkings-opdrachten die verder gaan dan een simpele tekstbehandeling. De suggesties geven docenten Nederlands, maatschappijleer en levensbeschouwing een uitgelezen mogelijkheid lessen over cultuurverschillen uit te diepen en vorm te geven. Met behulp van boek, dvd en cd kan iedereen geïnspireerd aan de slag. De dvd kan ook in het kader van lessen over films gebruikt worden; er is daarover veel educatief materiaal voor CKV

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

beschikbaar. De regie van Van Gogh is ijzersterk, ook vanwege de kritiek op zowel de houding van Marokkanen als Nederlanders. In *El weswes* beschrijft de Marokkaans/Rotterdamse schrijfster Najouma Bijij enkele jonge Marokkaanse meisjes. Bijzonder is dat zij de mensen naar het leven tekent, met hun eigen taalgebruik en hun eigen onhebbelijkheden. Niet de eigen cultuur wordt verheerlijkt, maar de werkelijkheid wordt weergegeven, soms met een lichte spot en zeker ook met zelfspot. Niet de eigen moslimideologie staat centraal, maar het menselijke gezicht. Vrij recent heb ik deze jonge schrijfster op school uitgenodigd om over haar boek te praten. Dat was een groot succes. Haar omgang met de verschillende culturen was hart-

verwarmend en, beste collega's, ook zeer leerzaam. Een absolute aanrader.

HL

ZICHT OP SITES

Bent u op zoek naar een grote Nederlander? Op www.degrootstenederlander.kennisnet.nl vindt u biografieën en aanvullende informatie over bekende Nederlanders. Pim Fortuyn kunt u naar gelieve links of rechts laten liggen. Kennisnet is ook te bereiken via

www.davindi.kennisnet.nl, een prima onderwijszoekmachine. Ook www.zoekenvindenvkiezen.nl is een bruikbare zoekmachine. De website www.neder-l.nl biedt een samenhangend overzicht van boeken en tijdschriften. Voor historische kunst biedt ook www.ahm.nl – het Amsterdams Historisch museum – veel informatie. Cultureel erfgoed is ook volop aanwezig op www.geheugenvannederland.nl, de website van de Koninklijke Bibliotheek. Historisch materiaal is verder te vinden op www.cultuurwijs.nl, een interessant adres dat is ontwikkeld in opdracht van Digitaal Erfgoed Nederland. De website biedt opmerkelijke zoekmogelijkheden, onder meer via de Cultuurgrazer, een associatieve zoeker. Wie liever de grenzen van het heden opzoekt, kan onder meer

terecht op www.deadline.nl, een persbureau van en voor jongeren over cultuur en media. Andere moderniteiten zijn te vinden op www.leerplaza.nl; geen site met uitgebreide informatie, maar aardig om te zien dat ook TNO zich bezighoudt met e-learning en zoekt naar een oplossing voor het achterop raken van het huidige onderwijssysteem. Onlangs vond de zesde Gedichtendag plaats. Op www.gedichtendag.org blijft u op de hoogte van activiteiten en ontwikkelingen. Wie een bredere start wil, kan terecht op poezie.startkabel.nl. Bent u zelf een dichter dan is de kans groot dat www.poetryalive.nl geen onbekende is. De website is een podium voor duizenden dichters. Het adres schijnt ook een inspiratiebron te zijn voor leerlingen die liever niet zelf hun poëtische gedachten willen ontdekken. Liefhebbers van poëzie kunnen ook terecht op www.poezieclub.nl, www.gedichtgeopend.nl, www.kb.nl/dichters of www.broktele.nl/poezie. Wie in Amsterdam eens een echte poëziewinkel wil bezoeken, kijkt eens op www.demodokos.nl. De verhalenvertellers kunnen terecht op www.nationaleverteldag.nl, www.verhalenbank.nl en verhalen.startkabel.nl. Er zijn websites die de tijdelijkheid van het moment hebben en dienen ter ondersteuning van een actuele gebeurtenis. Ook

protestsites horen daarbij. Een vergelijking met een interactief pamflet ligt voor de hand. De kans is dus groot dat als u www.zuinigopkunst.nl aanklikt, er niets verschijnt. Hoewel? Dat zou impliceren dat protesteren niet meer nodig is en dat alles toch nog goed is gekomen. Dat lijkt me niet reëel. Cultuur staat voortdurend onder druk. Hoe kunst ook geld oplevert en combineert met een goed doel, vindt u op de website www.hettyvanderlinden.com. Deze schilderes reist over de wereld om kinderen met weinig perspectief uit te nodigen tekeningen te maken, waarin ze hun dromen weergeven. Met die tekeningen gaan gerenommeerde kunstenaars van de hele wereld aan de slag. De opbrengst van de werken gaat terug naar de kinderen. Wie liever met muziek bruggen slaat, kan terecht op www.musicianswithoutborders.nl. Een andere bewonderenswaardige site, die eveneens bruggen slaat is www.pitchjunior.nl – een initiatief van het Centrum voor Interculturele Studies van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Een prachtig initiatief om jongeren extra te prikkelen. Er zijn ook websites die niet alleen ondersteuning, maar ook problemen leveren. Zo stonden vorig jaar op www.havovwo.nl opgaven en antwoorden van de CKV-2-examens op deze site. Daardoor konden ze niet door de leerlingen als oefenmateriaal

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

worden gebruikt, omdat de bronnen van belang zijn. Docenten protesteerden en wezen erop dat het slecht zou zijn als leerlingen gingen denken dat ze zonder die bronnen uit de voeten zouden kunnen. Anderen gebruikten materiaal als toetsmateriaal.

De Serie Nieuwe Theatermakers is een activiteit van Theater Instituut Nederland. Doel van de serie is de doorstroming van talent te bevorderen. Hiertoe worden voorstellingen geselecteerd die vervolgens op tournee gaan. Jonge theatermakers kunnen hiermee extra speelervaring opdoen. Op **www.serienieuwetheatermakers.nl** kunt u op de hoogte blijven.

Als u merkt dat al deze adviezen leiden tot lusteloosheid en apathie van uw leerlingen, klikt u gerust eens naar **www.zwaarweer.nl**. Kunst is ook niet alles.

HL